

ALTERNATİF MEDYA, GEZİ PARKI EYLEMLERİ VE ÇAPUL TV ÖRNEĞİ

Doç.Dr. Aydan Özsoy

Gazi Üniversitesi GMYO/Görsel İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü

aydanozsoy@yahoo.com

Özet

Alternatif Medya örneklerinin sayısı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda hızla artmaktadır. Alternatif Medya(lar), Yaygın/Geleneksel medya(lar)dan farklı bir ekonomik yapıya, örgütlenmeye, içeriğe, sunuma ve çalışma pratiklerine sahiptir. Katılımcı, çoğulcu, eşit haklar ve sorumluluklara vurgu yapan bakışı çerçevesinde, tüm yurttaşların seslerini duyurabildikleri bir mecradır. Son yıllarda yaygın medya ortamının artan tekelci yapısına karşı, alternatif medya oluşumları, yerel/sivil medyanın varlığına duyulan gerekliliği hatırlatır. Bu mecradaki iletişim pratikleri, ötekilerin, muhalif olanların, yadsınanların ve sesini duyuramayanların yaşamları, sorunları içinden beslenerek kurulur. Karşı medyalar olarak da ifade edilen bu medyaların ülkemizde yaygınlaşmasında ve tartışılmasında hiç kuşku yok ki 'Gezi Parkı Eylemleri' ve süreci etkili olmuştur. Bu çalışma, alternatif medya tartışmalarından hareketle, gezi parkı eylemleri sürecinde kurulan, faaliyet gösteren bugün de yayınlarına devam eden 'Çapul TV' örneğini konu edinmektedir. Çalışmada, alternatif medya kavramı ve kuramsal tartışmaları çerçevesinde, gezi parkı eylemlerinde ortaya çıkan 'Çapul TV' örneğinin yapısal analizi amaçlanmaktadır. Bu yapısal çözümleme hareketle, 'Çapul TV'nin bir alternatif medya örneği olduğu varsayılmaktadır. Çalışma, internetin sağladığı yeni olanaklar ve sınırlandırmalardan da hareketle günümüzde hızla değişen, dönüşen alternatif medya tartışmalarına katkı sağlamayı umut eder.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Medya, İnternet, Gezi Parkı Eylemleri, Çapul TV, Yapısal Analiz.

Alternative Media, Gezi Parkı And Capultv Example Of Action.

Absract

Alternatively, the number of instances of media , as well as all over the world in our country is increasing rapidly in recent years . Alternative Media (s) , Common / Traditional media (s) have from a different economic structure , organization , content , presentation and working practices. Participants , pluralistic emphasis on equal rights and responsibilities within the framework of view , they can make their voices heard is a channel for all citizens . In recent years, the growing monopolistic media environment against widespread , alternative forms of media , local / non- media presence is a reminder of the requirements needed . Communication practices in this medium , the others , those who are in opposition , and the voice of those who can not utter negation of life , through the feeding problems is established. Against the media in our country as expressed in the spread and discussed in the media , no doubt ' Gezi Parkı Actions ' and the process has been effective . This study stemming from the alternative media discussion , trip to the park was established in the process of actions , operating today who continue to broadcast ' seize much plunder TV ' is , for example , dealt with . In this study, alternative media concepts and theoretical debates within the framework of the action occurring in the Gezi Parkı' seize much plunder TV ' for example, structural analysis is intended. Starting from this structural analysis , ' seize much plunder TV is assumed to be an example of alternative media . The study provides new possibilities and limitations of the Internet in today's rapidly changing movement , the return hope to contribute to the discussion of the alternative media.

Key Words: Alternative Media, İnternet, Gezi Parkı Actions, Çapul TV, Structual Analysis.

1. Giriş

“...Şimdi doğayı, doğanın suni bir kültürel form olarak diriltilmesi noktasına dek aşan kültürün, kültüre atıfta bulunduğu yeni bir aşamaya giriyoruz. Aslında çevreci hareketin anlamı budur; doğayı ideal kültürel bir biçim olarak yeniden inşa etmek. Tarihsel evrimin ve teknolojik değişimin yakınlaşması yüzünden, toplumsal etkileşim ile toplumsal örgütlenmenin tümüyle kültürel bir biçimine adım attık. İşte bu yüzden, enformasyon, toplumsal örgütlenmemizin kilit bileşeni; ağlar arasındaki mesaj ve imge akışı bu yüzden toplumsal yapımızın temel niteliğini oluşturuyor”.

Manuel Castells, “Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür. Ağ Toplumunun Yükselişi”, 2013, sf.632.

Alternatif Medya kavramı, iletişim alanında görülen hızlı teknolojik gelişmelere koşut olarak gelişen ve temelinde muhalif, karşıt siyasal ve toplumsal dinamikler bulunan başka türdeki iletişim ortamlarını tanımlamak için kullanılır. Bu çalışma, Türkiye’deki yaygın/geleneksel medyaya karşı gelişen alternatif medya örneklerinden ve pratiklerinden hareketle, seçtiği örnek üzerinden gerçekleştirdiği çözümlenmelerle bu alandaki tartışmalara katkı sağlamayı ve öneriler getirmeyi amaçlar. Bu çerçevede çalışmanın bir diğer amacı, ele aldığı ‘Gezi Parkı Eylemleri’ süreci ve bu süreçte 6 Haziran 2013 tarihinde kurulan ‘Çapul TV (www.capul.tv)’ örneğinden hareketle, günümüzde faaliyet gösteren alternatif iletişim ortamlarının içeriğini değerlendirmektir. Kuşkusuz ki hızla gelişen ve değişen iletişim olanakları ve internet ortamı, alternatif oluşumları artırmakta ve alternatif pratiklerin içeriğini değiştirmekte, dönüştürmektedir. Çalışma bu değişimden hareketle, ele aldığı televizyonun, bir alternatif örnek olduğunu varsayar. Bu örnek güçlü ve zayıf özellikleri içinde barındıran bir alternatif iletişim mecrasıdır. Çalışmanın içeriğini özetleyen bu ilk bölümün ardından ikinci bölümde, alternatif medya kavramı ve kuramsal çerçevedeki tartışmalar ortaya konmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ülkemizdeki alternatif medya örnekleri sıralanmaktadır. Bir sonraki bölümde Gezi Parkı süreci, olaylar, aktörler ve medya pratikleri bağlamında değerlendirilmektedir. Beşinci bölümde bir alternatif pratik olarak ‘Çapul TV’ örneği, internet üzerindeki yayımları çerçevesinde içerikleri üzerinden analiz edilmektedir. Bu çözümleme ile Çapul TV’nin muhalif kimliği çerçevesinde alternatifliği nasıl inşa ettiği ortaya konmaktadır. Çalışmada temel olarak, Çapul TV’nin neden ve nasıl kurulduğu, katılımcı yayıncılık ve habercilik uygulamalarını nasıl gerçekleştirdiği sorgulanmaktadır. Ayrıca çalışma ile bu alternatif medya örneğinden hareketle, yatay dayanışma ağının örgütlenme süreci ve yayınlarda özgür, eşitlikçi ve demokratik olma inancının geliştirilme potansiyeli sorgulanmaktadır. Çalışmanın altıncı bölümünde alternatif medyanın rolü ve geleceği üzerine bir tartışma yapılmaktadır. Güçlü ve zayıf yanlarıyla alternatif medya uygulamalarının tartışılması amaçlanmaktadır. Sonuç bölümünde ise çalışmanın alternatif medya tartışmalarındaki özgün önerileri yer almaktadır. Çalışma, medya çalışmaları içinde azınlıkta olan, yerel medyalar ve alternatif medya çalışmalarına katkı sunmayı amaçlar.

2. Alternatif Medya Kavramı ve Kuramsal Tartışmalar

Alternatif medya, küresel ölçekte faaliyet gösteren ticarileşmiş yaygın/geleneksel medya karşısında, farklı türde iletişim ortamlarının/mecralarının da olabileceği inancından hareketle ortaya çıkmıştır. Bu inancın özünde alternatif bir eleştiri odağı olma, direniş, değişim, özgürlük, eşitlik ve demokrasi yer alır. Alternatif medya katılımcı yayıncılık, habercilik anlayışından hareketle ana akım medyayı da dönüştürme çabasıdır. Bu çaba, bir anlamda dengesiz, eşitsiz ve güçlüden yana olan yaygın/geleneksel medyanın ve iletişim ortamının da değişebilmesi, düzelebilmesi yönünde bir eylemler bütünüdür. Erol Mutlu (2004:21-22), alternatif medyayı yerleşik ve kurumsallaşmış siyaseti açıkça reddeden veya ona meydan okuyan kitle iletişim biçimleri olarak tanımlar. Mutlu bu araçların “köktenci (radikal)” veya “yeraltı” iletişim araçları olarak adlandırıldığını ve parlamenter oydaşma ile tartışmaların dışında kalan siyasal ve toplumsal öğretileri temsil etmek suretiyle, geleneksel iletişim araçlarına karşıt bir konumda yer aldığını belirtir. Egemen medya düzeni içinde alternatif olan(lar)ın

imkan bulduğu yerler ise yerel/sivil medyalardır. Sevda Alankuş (2003:116-117), yerel/sivil medya için alternatif model ve imkanlardan söz edebilmek için öncelikli olarak zihniyet kırılmasına gerek duyulduğunu belirtir. Alankuş, yerel/sivil medyaların mevcut olan egemen yapıya ve söyleme alternatif bir söylem ve örgütlenme geliştirmesi gerektiğini vurgular. Bu alternatif söylemin, yaygın medyanın hegemonik söylemini yapı-bozumuna uğratacak bir dil ile anlatı kurma çabası içerisinde olması gerektiğinin altını çizer. Alternatif medya için kuramsal ve uygulamaya dönük çabaların temelinde eleştirel iletişim çalışmaları yer almaktadır. Alternatif medyaya yönelik farklı yaklaşımlardan söz edilmektedir. Ahmet Taylan (2012: 33, 53,54), bu çerçevede üç yaklaşımın altını çizer. Bunlar; alternatif medyaya yönelik özne yaklaşım, nesnel yaklaşım ve diyalektik alternatif medya yaklaşımıdır. Özne yaklaşım, medya aktörlerine ve bunların alternatif medyayı yaratma yollarına odaklanmaktadır. Bu yaklaşımlar, medyanın, sıradan insanların sesini duyurmak amacıyla medya üretim sürecine erişimin demokratikleşmesine katkı yapması durumunda özgürleşimci toplumsal etkileri olabileceğini iddia ederler. Özne yaklaşım böylece alternatif medyanın “katılımcı medya” olarak kavranmasına dair bir iddiaya sahiptir. Nesnel yaklaşım ise daha çok alternatif medya yapılarına yöneliktir ve alternatif medyayı “eleştirel medya” olarak kavramaktadırlar. Bu yaklaşımlar alternatif medyanın eleştirel medya içeriği üretmek yoluyla kapitalist kitle medyasının ideolojik karakterini reddederek özgürleşimci potansiyelini fark edebileceğini iddia etmektedir. Bu bakımdan medya içeriği bir medya yapısı olarak anlaşılabilir, çünkü içerik medya üretim sürecinin süreklilik gösteren bir sonucudur. Alternatif medyaya yönelik diyalektik yaklaşım ise “nesnel ve özne yaklaşım arasındaki ikiliğin” üstesinden gelmek amacıyla gelişmiştir. Diyalektik alternatif medya yaklaşımı, medya yapıları ile medyanın işleyişinde rol alan aktörler arasında karşılıklı bir ilişki olduğu düşüncesine dayalı medya sisteminin diyalektik bir modeline dayanmaktadır. Bu durum, medyanın yapısının medya aktörlerinin eylemlerini kısıtlayabildiği ya da serbest bıraktığı, aktörlerin eylemlerinin de medyanın yapısını şekillendirdiği anlamına gelmektedir

3. Türkiye’de Alternatif Medya Uygulamaları

Türkiye’de alternatif medya örnekleri, yerel gazeteciliğin başladığı yıllara kadar uzanır. Alankuş’un (2003: 9,10,112) belirttiği gibi ‘Anadolu Basını’; ‘azınlık gazeteleri’ geleneği, yerel medyanın ilk örnekleri arasında sayılabilir. 1980’lerin ortalarından itibaren farklı İslamcı çevreler ile politik duruşları temsil edenlerden, çeşitli alt-kültür gruplarıyla, etnik gruplara ait olanlara kadar muhalif/alternatif sayılabilecek içeriklerle yayınlanan gazete/dergilerin sayısında büyük bir artış olur. Feminist grupların, kadın çalışmaları içinde yer alanların (Pazartesi dergisi örneği), çevrecilerin (Greenpeace) çıkardığı yayınlar, bu bağlamda da önemlidir. Radyo-televizyon yayıncılığında ise durum biraz daha farklılaşır. Yasal düzenlemeler, sivil toplum örgütlerinin, vakıfların, derneklerin, etnik, dinsel, kültürel vb. grupların radyo tv sahibi olmalarına izin vermediği için bu topluluklar kamusal nitelikli olmaktan çok ticari işletmeler olarak yayın hayatlarını sürdürürler. Özellikle Türkiye’de 1990’ların ortalarında (radyo tv yayınlarının yasalarla serbest hale geldiği 1994 yılından başlayarak) özelleşen medya alanı ile yerel radyolar, alternatif uygulamaların görülebildiği önemli alanlar olurlar. Topluluk radyoları, özgür radyolar, alternatif bir yerel/sivil toplum medyası kimliği taşıyan internet üzerinden yayın yapan ‘Açık radyo’, önemli örnekler arasında sayılabilir. 1990’ların başından itibaren küreselleşmenin hızlanan ivmesi ile çoklu dinamikleri, sadece ulus-aşırı medya şirketlerine ve pratiklerine değil, ‘ötekilerin sesi’ konumundaki yerel/sivil medyaya ve alternatif oluşumlara da imkan tanımak zorunda kalır. İletişim teknolojilerindeki gelişmeler, söz söylemek, kendini ifade etmek isteyenlere, görece olarak da ucuz bir imkanı ‘internet’i alternatif kullanımların hizmetine sunar. İnternet ortamındaki alternatif siteler/ağların sayısı hızla artarak, sesini duyuramayanlara, tüm yurttaşlara kendilerini ifade edebilecekleri farklı mecralar yaratır. Bianet (Bağımsız İletişim Ağı), bu çerçevede öne çıkan önemli bir alternatif medya ağıdır. İnternet üzerinden (www.bianet.org) yayın yapan Bianet, alternatif bir habercilik anlayışı içinde, tüm yurttaşların katkı sunduğu, yatay örgütlenme ile çalışan, yaygın medya ortamına ve ticarileşmeye toptan karşı çıkan bir oluşumdur.

4. Gezi Parkı Eylemleri ve Alternatif Medya Kullanımı

27 Mayıs 2013 tarihinde, gece saat 22.00'de iş makinelerinin Taksim Gezi Parkı'na girmesiyle başlayan ve İstanbul Taksim'den tüm yurda ve dünyaya hızla yayılan Gezi Parkı Eylemleri ya da bir başka ifadeyle Gezi direnişi çok yönlü bir halk/yurttaş hareketidir. Hareket önceleri masum bir çevreci eylem, direniş olarak başlasa da kısa zamanda büyümüş ve çok yönlü incelenmeyi, tartışılmayı hak eden geniş çaplı bir olguya (fenomene) dönüşmüştür. Emre Kongar'ın (2013: 9-10, 15,16,18)vurguladığı gibi masum bir çevreci hareket, on bir yıllık AKP iktidarının buyurgan eylem ve söylemlerinin yarattığı birikim sonucu bir demokrasi ve özgürlük hareketine dönüşmüştür. Direniş hareketine neden olan Taksim Meydanı'na cami yapımı, Atatürk Kültür Merkezi'nin restorasyonu veya yıkımı, trafiğin yer altına alınması ve Osmanlı dönemindeki Topçu Kışlası'nın yeniden rezidans ve alışveriş merkezi olarak yapılması projeleri, toplumda hassasiyet ve tartışma yaratmıştır. Meydanın yayalaştırılması projesi devam ederken, Gezi Parkı'nın Divan Otel'i'ne bakan duvarı yıkılarak buradaki ağaçlar (iddiaya göre taşınmak üzere) sökülmeğe başlanınca, çevreciler bu ağaçların sökülmesini protesto için eyleme başladılar. Barış ve Demokrasi Partisi İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'in ağaçları sökmek isteyen buldozerin önüne geçerek, durdurmaya çalışması ise direnişin ilk tırmanma noktalarından biri sayılabilir. Eylemin ilk günlerinde polis, parkı boşaltmak için şiddetli müdahalelere başvurdu. Bu sırada direniş ve polis müdahalesi, bir fotoğraf karesinde direnişin bir anlamdaki sembolü ve ikonu olan 'Kırmızılı Kadın'ı yaratmıştı. Protesto için parka gelen İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü Araştırma görevlisi olan Ceyda Sungur adındaki kadın, bir anda polisle karşı karşıya kaldığı ve biber gazına maruz kaldığı fotoğrafıyla polis şiddetinin simgesi olmuştu. Bu ilk sembolün ardından Haziran ayı ve tüm yaz boyunca pek çok fotoğraf karesi, video, kısa film, slogan üretilerek, direniş sürecinde özellikle sosyal medyada paylaşılmıştı. Gençlerin özellikle eylemlerde aktif rol aldığı dillenen 90 kuşağının sözel ve görsel alandaki yaratıcılıkları, esprili zekaları bu süreci eğlenceli, yumuşak, karnaval havasında bir muhalefet yapma sürecine dönüştürmüştür.

Eylem sürecinde eylemcilerle, süreçle ilgili de pek çok araştırma sığağı sığağına yapılır. 3-4 Haziran'da online (20 saat erişime açık olara internet üzerinden) olarak üç bin kişi ile yapılan anket sonuçlarına göre protestolara destek verenlerin yüzde 39.6'sı 19-25, yüzde 24'ü 26-30 yaşları arasındadır. Yüzde 75.8'i eylemlere sokağa çıkarak katılır. Bu kişilerin yüzde 53.7'si daha önce hiçbir kitlesel eyleme katılmamıştır. Eylemcilerin yüzde 70'i kendini hiçbir siyasi partiye yakın hissetmemektedir. Göstericilerin yüzde 81.2'si kendini "özgürlükçü" olarak tanımlamaktadır. Bunların yüzde 64.5'i ise "laik" olduğunu belirtir. Aynı tarihlerde 6-7 Haziran 2013'te KONDA araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin 4 bin 411 eylemciyle yüz yüze yaptığı görüşmelerde de yakın sonuçlar bulgulanmıştır. Eylemcilerin yüzde 50.9'u kadındır. Yüzde 31'i ağaçlar sökülmeğe başlandığında beri parkı terk etmez. Yüzde 79'u hiçbir derneğe üye değildir. Yüzde 44:4'ü bugüne kadar hiçbir eyleme katılmamıştır. Yüzde 93.6'sı bir grubu temsil etmediğini, sadece vatandaş olarak parka geldiğini söyler. Yaş ortalaması 28'dir. Emre Kongar (2013:31-43), süreç ile ilgili gözlemleri ve teşhislerinde de gençlerin birey olarak eyleme katıldığını, grubun klasik anlamda hiyerarşik bir örgütten ve liderden yoksun olduğunu ama grubun son derece etkin bir iletişim örgütlenmesine sahip olduğunu, grubun en önemli özelliğinin ortak akıl ve yaratıcı zeka olduğunu altını çizer. Hareketin ilk halkasını bu gençler, ikinci dış halkasını klasik partiler ve direniş örgütleri, üçüncü halkayı ise aileler, gençlerin yakınları ve arkadaşları oluşturmaktadır.

Gezi Parkı sürecinin en önemli aktörlerinden birisi de hiç kuşku yok ki medyadır. Hem geleneksel yaygın hem de yeni medya özellikle sosyal medya, süreçte başlı başına rol oynamıştır. İnternetin olanakları, sosyal medyanın kendisinin bir alternatif mecra, alternatif medyaya dönüşmesine tank olduk. Ana akım medyanın eylemlere duyarsızlığı ve görmezden gelişi, belgesel yayınlamayı tercih ettiği direniş sürecini daha da tetiklemiştir. Penguin belgeseli yayınından sonra penguinin kendisi de eylem sürecinin önemli simgelerinden biri olur. G Özgür Uçkan (<http://www.bthaber.com>) gezi parkı eylemleri sırasında sosyal medya kullanımının yoğunluk anlamında bizlere önemli dersler verdiğini belirterek bu dersleri şu şekilde açıklar: "Kullanıcılar çok dilli ve çok yoğun içerik üreterek sosyal medyanın çarpan etkisiyle protestoları dünya gündemine taşıdı. Üstelik sosyal medyada içerikleri kategorize etmeye yarayan etiket (hashtag) kullanımı farklı içeriklerin ilgili hedef kitlelere ulaşmasını

sağladı. Anaakım medyanın ulusal ölçekteki acizliği sosyal medya etkisiyle herkes için algılanabilir hale geldi. Bu, anaakım medya ile internet ilişkileri ve yurttaş medyasının kimliğini kazanması bakımından bir dönüm noktasıdır. Sosyal medyanın aktivizm amaçlı inovatif kullanımı konusunda da önemli örnekler gördük: Sağlık yardımı, hukuki destek, kolluk kuvvetlerinin coğrafi konumu, polis şiddetinin belgelenmesi gibi pratik bilgilerin dolaşıma sokulması; çok katmanlı ve çok kimlikli eylemcilerin hızlı tartışmalarla konsensüs sağlayabilmesi; sade, etkili ve ironik protesto dilinin kitleselleşmesi; dezenformasyonun boşa çıkarılması; görsel hafızanın oluşması gibi konularda Gezi dersler verdi. Özellikle kolluk suçlarının, sivil saldırıların, tacizlerin “#delilimvar” etiketiyle işaretlenerek bir uygulama yardımıyla derlenmesi ve Barolara ulaştırılarak suç duyurularına kaynak oluşturması benzersiz bir örnek oluşturdu. Erol Özkoray, (2013: 107, 112-115) ‘Medya:Yalan Laboratuvarının Çöküşü’ adlı yazısında, Türk medyasının 2013 Mayıs Halk ayaklanmasını atlayarak intihar ettiği belirtir. Özkoray, eylem süresinde eylemcilerin NTV, CNNTürk ve Habertürk’ü duyarsız ve taraflı habercilik yapmalarından dolayı basmalarını da demokrasiye giden yolun açılmasında önemli bir kilometre taşı olarak değerlendirir. Özkoray demokrasiye giden yolda yeni iletişim ve haberleşme yöntemlerini uygulamamız gerektiğini vurgular ve bağımsız, özgür yayın yapan nispeten küçük tirajlı gazetelerin, internet sitelerinin (Bianet, T24, Küyerel gibi) bu süreçte önemli rol oynayacağını altını çizer. Özkoray, 31 Mayıs ve 1 Haziran 2013 tarihleri arasında isyanla ilgili Türkiye merkezli (yüzde 50’si İstanbul’dan) tam 2 milyon tweet atıldığını, gösterilerin müthiş bir profesyonellikle tüm dünyada duyulabildiğini, bu yeni iletişimin, iletişim araçlarının (Facebook, Twitter, Instagram, bağımsız haber siteleri) çökmüş medyanın (ana akım medya) yerini alarak, daha katılımcı, demokrat ve özgür bir toplum ve iletişim ortamı yaratılmasında itici gücü oluşturacağını söyler.

5. Bir Alternatif Medya Örneği Olarak ‘Çapul TV’: ‘Direnince Çok Güzel Oluyorsun Türkiye’

6 Haziran 2013 tarihinde, direnişin 10.gününde, internet üzerinden yayına başlayan Çapul TV/Internet TV (capul.tv.com), direnişin televizyonu/medyası sloganıyla eylemler boyunca ve halen yayınlarına devam etmektedir. Direnişin televizyonu ismini, 3 Haziran 2013 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın bir konuşması sırasında “Biz birkaç Çapulcu’nun yaptıklarına pabuç bırakmayız” sözlerinin ve tartışmalarının ardından kullanmaya başlamıştır. Eylemlerin iki önemli görsel simgesi haline gelen kırmızılı kadın ile penguen, logosunun üzerinde yer almaktadır. Televizyonun internet sayfası incelendiğinde, gönüllü emek üretimi esasında, gönüllü muhabirlik ağları aracılığıyla, tüm yurttaşlara açık, dileyenin içerik üretmekle katılabildiği bir örgütlenme yapısına sahiptir. Televizyonun giderleri, bağışlar ve yardımlar (Alternatif Medya Derneği’ne yapılan) yoluyla karşılanmaya çalışılmaktadır. Televizyonun sponsoru yoktur, reklam almaz, maaşlı profesyonel çalışanı yoktur. Direnişçiler televizyonun kuruluş amaçlarını şu sözlerle özetlemektedir: “Halkın iletişim hakkının gerçeklik halini alabilmesinin, halkın çeşitli kesimlerinin kendi alternatif iletişim ortamlarını, dilini ve pratiklerini yaratacak bir örgütlenme, eğitim ve etkinlik süreci içinde iletişim hakkı mücadelesinin aktif bir öznesi haline gelmesi ile olanaklı olacağını düşünüyoruz”. Kurucular, alternatiflik iddiası taşıyan bir iletişim deneyimi içinde şu temel ilkelerde buluşulması gerektiğinin de altını çizerek düşüncelerini dile getirmektedirler: “Toplumsal muhalefete ve hareketlere, daha eşitlikçi ve demokratik bir toplumsal yapılanmaya yönelik mücadeleye destek vermek. Bilgi tekelleri tarafından bilerek görmezden gelinen, insan hayatının her alanına dair bilgiyi üretmeye katkı sağlamak ve bu tür bilginin sunumu ve dolaşıma girmesi için uygun bir platform sağlamak. Bilgi üretim sürecinde hiyerarşik yapılanmaya karşı çıkmak ve profesyonel-amatör ayrımı yapmamak. Ticari faaliyetlerle asla bağı olmadan kendi maliyetlerini karşılamak. İletişim sürecinin ve bunun sonucunda üretilen bilginin ticarileştirilmesine karşı mücadele vermek. Ancak tüm bu niteliklerin de “alternatif bir iletişim olanağı sağladık ve bu en mükemmeli” gibi bir noktayı işaret etmeyeceğini düşünüyoruz. Halkın iletişim hakkı mücadelesi sürekli bir arayışı içermelidir” (www.capul.tv/hakimizda).

Televizyonun internet üzerindeki içeriğine bakıldığında da amaçlarına ve ilkelerine uygun bir yayıncılık tasarladıkları söylenebilir. Televizyonun Ana sayfasına girdiğinizde canlı olarak yayımları, haberleri, yayın akışını, programları, Çapul TV arşivini, Çok izlenen videoları, Twitter üzerinden mesajları görebilirsiniz. Yayında olan programların isimleri şunlardır: Çapulcu Bülteni, Gündüz İşte Gece Direnişte, İtalya Günlüğü, Kızılı Oğlanlı Felsefe, Şantiye Sahası, Hadi Ateistler Bunu da Açıklayın, Fenomen, Aksak Terazi, Gündeme Dair (www.capulcu.tv erişim 1.02.2014). Programların bütününde farklı konulara (çevre, sağlık, hukuk, medya, gençlik, siyaset) değiniliyor olsa da yayınların tamamında, sesini duyuramayan, ezilen, direnen insanların/bireylerin, ana akım medyada duyulmayan olayların (ki çoğunlukla direniş ve eylemlerin), kurumların, örgütlerin sorunları ve yaşam pratikleri yer almaktadır. Çapul TV programlarının içeriğini alternatif yayıncılık anlayışı içinden beslenen yurttaş katılımı, direniş, muhalefet etme ve haksızlıklara karşı mücadele oluşturmaktadır. Yayınların paylaşımcı, adil, özgür, eşit ve tartışmaya açık bir iletişim platformu ile dünya öngörüsü teması çerçevesinde yapılandırıldığı söylenebilir.

6. Alternatif Medyanın Geleceği Üzerine Düşünmek

Yeni iletişim teknolojilerinin baş döndüren, hızlı gelişimi kuşkusuz en çok medya alanını ve çalışmalarını değiştirmekte, dönüştürmektedir. Bizler, içinde yaşadığımız bu değişim ve dönüşümleri, farklı uygulamaları, görünüşleri ve aktörleriyle anlamlandırmaya devam edeceğiz. Özellikle bu süreç içinde alternatif iletişim ortamlarının ve alternatif medyaların da gelişeceği ve önem kazanacağı şüphe götürmez bir gerçek olarak karşımızda durmakta. Gezi Parkı süreci bu durumu bize bir kez daha göstermiş görünüyor. Çapul TV benzeri alternatif iletişim kanallarının artacağı söylenebilir. Belki de gezi süreci başka pek çok gösteriye, eyleme esin kaynağı olacaktır. Alternatif iletişim kanalları, insanların gündelik yaşamlarını anlamak ve anlamlandırmak için gereksinim duydukları enformasyonu, egemen/yaygın medyanın süzgecinden geçmemiş ve gerçeğe en yakın biçimde edinmelerini sağlamayı amaçlıyor. İnsanların, kendi gündelik yaşamlarını da ilgilendiren ama doğrudan deneyimlemedikleri konularda, olayın doğrudan öznelerinin deneyimlerine tanıklık etmelerini sağlıyor. Tüm toplumsal etkinliklerin kendi bilgisini ilk elden üretilip, toplumun geniş kesimleri ile paylaşmasına olanak tanıyor. Egemen medya ile aynı platformlarda yayını sürdürülen muhalif yayın kuruluşları, muhalif gazeteler ve ulusal ölçekteki haberler açısından uzunca süredir ana akım medyaya bağımlı olan yerel medyaya yeni ve ilk elden haber kaynaklarına ulaşma olanağı yaratıyor. Bu yüzden de düşlediğimiz daha insani, özgür, katılımcı, eşit, adil ve yaratıcı iletişim ortamlarını müjdeliyor.

Alternatif iletişim ortamları ve medyaları bir yandan katılıma, kendini ifade etmeye fırsat bulamayan ötekilerin sesi olmaya, olaylara farklı çerçevelerden, farklı aktörlerin deneyimleri ve gözlemleri ile bakmaya çabalarken, sıklıkla egemen yapı, güçler ve ana medya tarafından da baskı altına alınmaya çalışılıyor. Bugün, alternatif ortamlar ve medyalar için paradoksal bir biçimde ikili bir yapıdan söz etmek mümkün. Bir yandan fırsatların çoğaldığı, kontrolü güçleşen, özgür bir yeni iletişim olanakları diğer yandan bu özgürlüğü denetim altında tutarak kontrol etmeye çabalayan, sansürleyen egemen yapı ve güçler. Alternatif iletişim ortamları ve medyalar, adeta özgürlük ve tutsaklık arasında gezindiğimiz, içerik ürettiğimiz, mücadele ettiğimiz mecralara dönüşmekte. Bu saptamalara ek olarak, bugün tartıştığımız ve anlamaya çalıştığımız yeni iletişim ortamları ve medyalar, Kaos Kuramı'nın önermelerinde de karşılıklarını buluyor. Kuramın altını çizdiği; Düzen düzensizlikten doğar. Çünkü düzensizliğin de içinde bir düzen vardır. Yeni bir düzende uzlaşma ve bağlılık, değişimden kısa bir süre sonra kendini gösterir. Ulaşılan yeni düzen, kendiliğinden oluşan bir

süreç ile kestirilemez bir yöne doğru gelişir öngörüsü, yeni iletişim ortamı ve medyaları tartışmalarına açılımlar sunabilirmiş gibi görünmekte.

7. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de daha özgür, eşit ve sağlıklı bir iletişim ortamı için hiç kuşku yok ki alternatif iletişim ortamlarına ve medyalara ihtiyaç vardır. Çalışma göstermiştir ki Türkiye’de alternatif iletişim ortamları hızla artmaktadır. Bu artışın tetikleyicisi ve göstergesi olarak Gezi Parkı Eylemleri önemli bir dönüm noktasıdır. Bu çerçevede eylemler sürecinde kurulan ve bugünde yayınlarına devam eden ‘Çapul TV’, bir alternatif televizyon örneği olarak direnişin önemli odaklarından biri olmuştur. Çapul TV, tüm içeriği, amaçları ve yayın ilkeleriyle alternatif bir internet televizyonudur. Alternatif medya kavramının temelinde yer alan muhalefet etme, egemen yapıya karşı çıkma ve mücadele etme anlayışı içinde televizyon, mevcut iletişim ortamının değişmesi yönünde de önemli bir kaynak, itici güç olarak karşımıza çıkar. Çapul TV, öne çıkan önemli bir alternatif medya örneği olarak da medyada alternatifliğin nasıl yaratılabileceği ve uygulanabileceğini de göstermektedir.

Alternatif iletişim mecralarının gelişebilmesi için bu medyalara olan inancın ve desteğin artması, yasal düzenlemelerin yasak koyma ve cezalandırma mantığından ziyade, eşit, özgür ve katılımcı bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Ne yazık ki hegemonik medya ve iktidar yapıları, alternatif olanın muhalefet etme gücünden ve eleştirel yaklaşımından rahatsız olmuşlar ve olmaya da devam edeceklerdir. Ancak demokratik toplumlarda muhalefet etme ve tartışma kültürü gelişmenin en önemli göstergeleri arasında yer almaktadır. Alternatif iletişim ortamları demokratik bir toplum olma yolunda gerekli mecraların başında gelmektedir. Alternatif medyaların hem dünyada hem de ülkemizdeki örneklerine bakıldığında, geçmişte de bugünde, katkılarının önemi yadsınamaz. Fakat bu katkıların yanında alternatif medya kavramının sorunlu, tartışmalı olduğu da bir gerçektir. Alternatif medyaların bir diğer önemli sorunu da ana akım medya ile girdikleri ilişkilerde dönüşebilme ve kimliklerini kaybedebilme tehlikesidir. Alternatif medyaların yaşayabilmesi ve yayınlarına devam edebilmesi için de ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı da bir diğer önemli sorundur. Tüm bu sorunların yanında, alternatif iletişim ortamları ve medyaları, demokratikleşme yolunda önemli platformlar olarak düşünülmelidir. Yurttaşlar olarak hepimizin, bu platformların gerekliliğine inanması, bu inançtan hareketle alternatif medyaları desteklemesi, takip etmesi demokrasiye giden yolda atacağımız önemli adımların başında gelmektedir.

8. Kaynakça

1. Alankuş, Sevdâ, “Medya ve Toplum. Habercinin El Kitabı”, IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003.
2. Castells, Manuel, “Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür. Ağ Toplumunun Yükselişi”, Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul, 2013, 3. bsk.
3. Kongar, Emre “Türkiye’yi Sarsan Otuz Gün. Gezi Direnişi”, Belgesel-İnceleme, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul 2013, 24. baskı
4. Mutlu, Erol, “İletişim Sözlüğü”, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 2004.
5. Özkoray, Erol ve Nurten Özkoray, “Bireyselleşme ve Demokrasi. Gezi Fenomeni”, İdea politika yayınları, İstanbul 2013.
6. Taylan, Ahmet, “*Alternatif Medya ve Bianet Örneği. Türkiye’de Alternatif Medyaya Dair Etnografik Çalışma*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bil. Enst. Gazetecilik Anabilim Dalı, 2012.
7. <http://www.bthaber.com/gezi-parkı-ve-sosyal-medya-2/>
8. <http://www.yenimedyaexpress.com>.

